

Miről ír a Drámapedagógiai Magazin?

Megjelent a Magyar Drámapedagógiai Társaság periodikájának 4. száma Debreczeni Tibor szerkesztésében.

Elődeink című új rovatában a magyar reformpedagógia jeles nőalakjainak, Nemesné Müller Mártának, Domokos Lászlónénak, Blaskovich Editnek munkásságából szemelget a szerkesztő – a drámapedagógiai típusú módszerek úttörőiként bemutatva őket. Szóhoz jutnak a nemzetközi drámapedagógiai-klasszikusok is: David Davis, Gavin Bolton, Dagmar Dörger.

A hazai jelen információi közül kiemeledik Nánay István méltató kritiája a gödöllői Drámai Nevelési Központ programjáról, Máté Lajos beszámolója az idei békéscsabai Európai Gyermekszínházi Fesztiválról.

A DPM tájékoztat a minisztériumi elismerés előtt álló drámajáték-vezetői képzés követményeiről, beharangozza azt a Reformpedagógiai Olvasókönyvet, melyet elsősorban a drámajáték-tanfolyamok hallgatóinak, de ennél szélesebb közönségnek is szán a Drámapedagógiai Társaság.

Galgóczi Erzsébet- emlékszoba Ménfőcsanakon

A Tájak Korok Múzeumok Kiskönyvtárának egyik legújabb – sorrendben már a 430. – füzetének címlapján a mintaszerűen helyreállított Bezerédj Kastély fotója látható. A Kastély ma a helybeli Általános Művelődési Központ egyik jól belakott épülete, nevezetes művészeti szaktáborozások, televízióban is közvetített politikai viták színhelye, itt működik a helybeli könyvtár is.

Az ÁMK adta a megbízást a TKM Egyesületnek, hogy a Gyórhöz nőtt, de saját identitású település nagy szülőlténeke emlékszobáját szép

kiállítású múzeumi vezető-füzetben mutassa be.

Ménfőcsanak sjaát identitását nem kis részt hűségese születténeke, az alig hatvan esztendő - rossz szüvevel a magyar történelem szinte legdrámaibb hatvan esztendjét – megélt írónónek, Galgóczy Erszébetnek köszönheti. A szigorú igazmondónak, a magyar falu drámai fordulatai krónikásának állít emléket a szoba, a „közös büntől”, a „pókhálótól”, a „vidravastól” való szabadulásunkért folytatott küzdelmekben nemrég még közöttünk élt kortársunknak. Nekünk kortársunk, akik írásai nyomán értettük meg jobban "törvényen kívül és belül" a „nádtetős szocializmust”.

Tanítványainknak? Vajon melyik írás, melyek Galgóczy-mű segíti majd az ő igazságkeresésüket? Az első elbeszélések, az „Egy kosár hazai” szolidaritás-üzenete? Vagy követik keseredő indulatait, valóságfeltáró szenvedélyét? Vajon melyik iskola magyartanárai és történelemtanárai - filmklubvezetői (hiszen több Galgóczy-írás változott át hiteles filmmé, tévéjátékká) – építik majd helyi tantervükbe a Galgóczy-életmű egyegy darabját?

Vajon melyik osztályfőnök illeszti társadalomismereti és honismereti programjának megfelelően az osztálykirándulás tervébe Győr felé járva a Galgóczy-emlékszoba megtekintését?

Szívemből ajánlom.

TRENCSÉNYI

Az új Magyartanításról

A Trezor Kiadó felélesztette a minisztérium által megszüntetett Magyartanítást. Az új folyóirat első száma 1992 januárjában jelent meg, s évente ötször, páratlan hónapokban fog olvasóhoz eljutni: januárban, márciusban, májusban, szeptemberben és novemberben. Előfizetési ára egy évre 300,- Ft, a Trezor Kiadónál rendelhető meg, címe: Budapest, Egressy köz 6.,

1149; telefon: 1630-276. A kiadó az egyes számokat visszamenőleg megküldi.

Kiknek szól a folyóirat? Mindenkinek, aki kapcsolatban van a magyartanítással: óvónőknek, tanítóknak, tanároknak, könyvtárosoknak, közművelődési szakembereknek. Az új Magyar-tanítás kiszélesítette tematikáját és olvasótáborát. Úgy gondoltuk, hogy egy magyartanár számára mindeképpen hasznos tájékozódni más iskolatípusban tanító kollégák gondjairól, s ennek több oka is van. Tanítványaink különböző érettségi és tudásbeli szinten vannak, a differenciált oktatás szellemében egyesekkel jobban lehet haladni, másokat inkább elemibb módszerek alkalmazásával kell lekötöni. A jövőben minden bizonnyal meg fognak szűnni az iskolatípusok közötti merev határok. Az 1992/1. számunkban például *Jelenits István* azt írta le, hogyan próbálja az irodalmat megszerettetni elsős szakmukástanulókkal.

Állandó rovatokat alakítottunk ki, ezek a következők: irodalom, műhelymunka, fogalmazás, olvasás, nyelvművelés, nyelvtan, könyvszemle, hírek. Az olvasás és a fogalmazás rovat nem szerepel minden számban, s később beszédművelés rovatot is nyitunk. A hírek rovatban – aktuális események mellett – időnként beszámolunk a rokon népek jelenlegi állapotáról. A műhelymunka rovatban tanulmányoszerű írások kaptak helyet, legutóbb például a társalgáselemzésről olvashattunk, a közeljövőben a pragmatikáról lesz szó, s folytatjuk a téma körüljárását. A gimnáziumban tanító kollégákat minden bizonnyal érdekelni fogja az OKTV-győztes dolgozatok bemutatása.

Mi tehát a folyóirat célja? Röviden: a szakma ápolása. Fórumot kíván nyújtani egyrészt az új elméleteknek, az új megoldásoknak és ötleteknek, az új alternatív iskolákban kialakított programoknak, melyekből mindnyájan tanulhatunk; másrészt tisztázni kíván bizonytalan jelenségeket, mert észlelhető szakmai bizonytalanság több területen is. Biztosítani kívánja továbbá az információcserét, hiszen sokan tevékenykednek elszigetelten, pedig mindnyájunknak információkra van szükségünk, elsősorban kollégáink tevékenységéről, konferenciákról, hazai és külföldi szakkönyvekről. Rendszeresen tájékoztatjuk olvasóinkat a magánkiadásban megjelent szakkönyvekről, tartalmukról, árukról, megvásárlási helyükről.

Kik írják a folyóiratot? Elsősorban gyakorló tanárok. Véleményünk szerint csakis így tarthat érdeklődésre számot, hiszen mindenki arra kíváncsi, ki, hol, hogyan dolgozik, mit tanít, miként oldja meg problémáit. Eleinte főiskolai oktatók jelentkeztek írásaikkal, s mögöttünk állnak az

egyetemi tanszékek és a Nyelvtudományi Intézet munkatársai is. De már az első számban gyakorló tanító is publikált, s fokozatosan egyre több általános és középiskolai tanár tanulmánya érkezik el hozzánk.

Ezennel szeretnénk felhívni a figyelmet az új Magyar-tanításra, és kérjük a kollégákat, hogy támogassanak bennünket érdeklődésükkel és írásaikkal, s járuljanak hozzá a minél sokoldalúbb tematika kialakításához.

A. JÁSZÓ ANNA
szerkesztő

A szerkesztőség címe: 1153 Bp. Eötvös u. 77.

Drámapedagógus szak

A nyíregyházi Bessenyi György Tanárképző Főiskola az 1993/94-es tanévben Drámapedagógus szakot indít 3 féléves képzésben, 20.000,- Ft/félév/fő képzési költséggel. Azok jelentkezzenek, akik felsőfokú oklevéllel rendelkeznek.

A jelentkezéseket 1993. augusztus 31-ig várják – oklevél, önéletrajz, erkölcsi bizonyítvány melléklésével – a főiskola tanulmányi osztályára (Nyíregyháza, Sóstói u. 31/b.).

Magyar Népi Énekiskola

Minden nemzedéknek újra és újra meg kell dolgoznia azért, hogy a népdaléneklés élményszerző öröm és közösségformáló erő legyen. Napjainkban már nem elég pusztán a leírt hangjegyek megszólaltatása, hiszen a népdal ennél sokkal több, lényegéhez tartozik a hagyományos előadásmód, melynek művészi eszköztára szintén tanításra érdemes.

Két kitűnő szakember összefogásából született nagyszerű, hézagpótló munka a szöveges "tananyagból", kottás és hangzó dallampéldatárból álló Magyar Népi Énekiskola. A könyv anyagát pedagógiai és népzenei szempontok alapján állították össze a szerzők. Kezdők, középaladók, haladók egyaránt tanulhatnak belőle. A közzétett dalok átfogják az emberi élet fordulóit (a gyermekjátéktól a siratóig), az esztendő ünnepeit (jelesnapi szokásdalokkal, az újévi köszöntőktől a regósénekgig), áttekintést ad a magyar népzene fő stílusrétegeiről, és bemutatja a jellegzetes népzenei dialektusokat.

A könyv szerves tartozéka a két magnókazetta, mely a közreadott 170 dallamot autentikus előadásmódban tartalmazza. A magyar népi énekiskola dalanyagának felvételei lehetővé te-

szik, hogy e dalokat éneklő-tanuló fiatalok a forrásra is visszailleszthessanak, és abból a hiteles előadáshoz szükséges hangzást, előadást első kézből hallhassák és ismerjék meg.

Megrendelhető:

Magyar Múvelődési Intézet,
Néptáncosok Szakmai Háza
1011 Budapest, Corvin tér 8.
Tel.: 201-3766/70

Nevelési pályázat

A Belügyminisztérium a Hanns Seidel Alapítvány támogatásával „A társadalom és a fegyveres erők” című kutatási és oktatási projektum keretében nevelési pályázatot hirdet általános és középfokú tanintézetek pedagógusai részére a közrend és a közbiztonság megóvására, az ön- és vagyonvédelemre nevelés témakörében.

Pályázhat minden oktatási és művelődési intézményben dolgozó pedagógus, valamint a pedagógusképző főiskolák és egyetemek hallgatói (alkotóközösségek is).

A pályázat célja: A tanulóifjúság közrendvédelmi és közbiztonsági nevelése, az ön- és vagyonvédelmere való felkészítés, valamint a tanulók és a rendészeti szervezetek közötti viszony formálása a kialakuló demokratikus jogállam feltételrendszerében.

Pályázati feltételek:

1. Pályázni eredeti, nyomtatásban meg nem jelent és kifejezetten erre a pályázatra készített munkával lehet.

2. A pályamű tartalmazhat új nevelési koncepciót, programot, feldolgozhat konkrét, már folyó kísérletet, összegezheti egy már bevezetett módszer tapasztalatait (ha eddig nem publikálták).

3. Egy szerző vagy szerzőcsoport egy alkotással pályázhat. A pályaműveket 3 gépírással kell beküldeni, jelígyesen. A pályázó nevét, lakcímét – vagy munkahelyének nevét, címét – kívülről szintén jelígyével ellátott, leraasztott borítékban kell elhelyezni.

4. Beküldési határidő: 1993. június 30.

Cím: Belügyminisztérium, Sajtó- és Tájékoztatási Főosztály

1051 Budapest, József A. u. 2-4.

A pályaműveket – a kiíró által felkért - szakértők bírálják el, ezt követően bizottság dönt a pályadíjak odaítéléséről. A pályázaton elért eredményről a szerzők írásban tájékoztatást kapnak.

Pályadíjak:

1 db I. díj	100.000,- Ft
2 db II. díj	2x60.000,- Ft
3 db III. díj	3x40.000,- Ft

Eredményhirdetés: 1993 őszén „A társadalom és a fegyveres erők” projektum konferenciáján.

Ízelítő

a Magyar Napló 1993/5. számából

Nemes Nagy Ágnes amerikai naplója – Esterházy Péter: Hahn-Hahn grófnő locsogása – Perr Krisztián, Berta Péter, Solymosi Bálint, Horváth Elemér, Fábíán István versei – Tandori Dezső: Balbek Szálló – Parti Nagy Lajos: Se dobok, se trombiták – Fráter Zoltán: Olvasni jó (Napló Móríczról) – Albert Pál: A spekuláló Minotaurusz.

Hírek a megyei pedagógiai intézetekből

Pest Megyei Pedagógiai Szolgáltató Iroda

A Pest Megyei Képzőművészeti Tehetségfejlesztő Központ és a Dunakeszi Széchenyi István Általános Iskola negyedik alkalommal hirdeti meg alkotótáborát.

Várjuk a 10-18 éves érdeklődő és tehetséges fiatalok jelentkezését a következő szakokra: rajz, kerámia, szobrász, tűzzománc, népművészet, számítástechnika.

A tábor ideje: 1993. június 16-29.

Részvételi díj: 9.000,- Ft

Jelentkezés bemutatkozó levéllel és pályamunkákkal.

Határidő: 1993. május 25.

Cím: Lengyel Istvánné táborvezető

2120 Dunakeszi, Károlyi u. 23.

Tel: 27-41251

Szabolcs-Szatmár-Bereg

Angol nyelvtanárok figyelem!

Rendkívüli lehetőség angol nyelvet tanítóknak.

1993. májusában egy amerikai professzor, Tom Mc Hugh a USIA (United States Information Agency) támogatásával érkezik hazánkba. Segítséget szeretne nyújtani elsősorban olyan kistelepüléseken dolgozó kollégáknak, ahol egyáltalán nincs angol nyelvű tanár. McHugh professzor úr tanácsokat tud adni a tanmenet elkészítéséhez, illetve különböző módszertani kérdésekben. Mindezeket túl kitűnő blues-zenész, aki népszerűsíteni szeretné ezt a műfajt

Magyaroszágon. Az érdeklődők a következő címre írjanak: Kiss Gabriella

Móra Ferenc Gimnázium

6100 Kiskunfélegyháza, Kossuth u. 9.

Tel.: 76-361262

Vas

Video ajánlás általános iskoláknak.

Tolnai Gyuláné módszerének alkalmazásával elkészült *Kézsorobán* c. videofilmünk.

Témája: 2. osztályos alpműveletek és mértékváltások alkalmazása/gyakorlása.

A felvétel 45 percben, Németh Lászlóné tanító osztályában mutatja be a szombathelyi Bercsényi Miklós Általános Iskolában eredményesen alkalmazott módszer hatékonyságát.

Készítették: *Bartalis István* és *Czetter Zoltán* (VMPI, 1992.)

Megrendelhető: Vas Megyei Pedagógiai Intézet

9700 Szombathely, Hollán Ernő u. 8.

Bemutatjuk a NYIT-lapokat

Kedves és értékes ajándékküldeménnyel lepett meg csíkszeredai kollégánk, Túros Endre tanár úr, a NYIT-lapok két számával. A beszédes betűszót a lap hátsó borítóján közölt hirdetés hamar felfedi:

„A NYIT az anyanyelvi nevelés iránt elkötelezett szakemberek fóruma a

Nyelv-Irodalom-Tanítás Társulat

tanítók, óvónők, tanárok, könyvtársok, közművelődési szakemberek napi munkáját segíti:

- módszertani anyagokat forgalmaz,
- szakmai tanácskozásokat szervez,
- információs központot működtet.

A NYIT negyedévenként megjelenő kiadványa mindazokhoz szól, akik a tág értelemben felfogott anyanyelvi nevelés terén tevékenykednek. A lap módszertani írásokat, információkat, segédanyagokat közöl: a nyelvi kifejezőképesség fejlesztése- az irodalmi nevelés- a nyelvtanítás- az olvasási kultúra- a diákszínjátszás- a helyes nyelvhasználat témaköréből. A NYIT apolitikus, nem profit jellegű szakmai társulat. Belépési nyilatkozatok az alábbi címre küldhetők: Petőfi Sándor Általános Iskola, 4100 Miercurea-Ciuc, Str. Petőfi nr. 40. Telefon: 958-11364 Sándor Dénes – Borbáth Erzsébet.

A betűszó egyébként azért beszédes, mert a lap szerkesztőit, szerkesztési alapelveit valóban a nyitottság jellemzi.

Az 1991. decemberi szám belső borítóján mindjárt a Gyermek Jogairól szóló nyilatkozatot

adja közre. Svéd gyerekverset, a sokatmondó Sóderpartit olvashatjuk újra, Barabás Anna Waldorf-óvodai tapasztalatait adja közre. Szembetűnő a szerkesztők naprakész tájékozottsága az „anyaországi” – budapesti – irodalmi, irodalomtanári közélet folyamataiban. Ennek köszönhetően olvashatók a Sipos Lajos szerkesztette két nagyszabású, a hazai és a nemzetközi tájékozódást összefoglaló, tantervbemutató köteteiből jelentős szemelvények. Eképp olvashatjuk Kelemen Péter tanulmányát: Az irodalom tanulása: felfedezés és alkotás – 1991. (december), Kulcsár Ernő súlyos kérdéseket feszegető, nagy szakértelemmel orientáló dolgozatát: A megszakított folytonosság nyomában – újra kell-e értelmeznünk a modern magyar irodalom történetét? – 1992. (augusztus). Utóbbiból csupán idézünk néhány izgalmas tételmondatot: „A magyar irodalom ... gyorsan tetemes hátrányba került a nyitottabb kelet-európai – különösen a lengyel, de még a szlovén, horvát és szerb – irodalmakkal szemben is. A magyar nyelven írott szövegek kultúrájának tudása a hatvanas években nemigen állt megnyugtató összhangban mondjuk a lengyel líra létköltészeti „tudásával”, a kibontakozó kelet-európai abszurd létérzékelésével, vagy a délszláv irodalomnak neoavantgarde kezdeményezéseivel stb.: Mrozek alighanem jóval ismeretebb ekkor Örkénynél, Hrabal Mándynál és Bulatovic Dérynél... „...a hatvanas/hetvenes évek számos nagy könyvsikerét – a Rozsdatemetőtől A kiközösítőn vagy a Makrán át egészen az ország bölcsévé avanszált Veres Péter publicisztikájáig – egyszer talán majd a múlt pusztá dokumentumaiként olvassa az utókor. Nagy kérdés az is, mennyire bizonyul korhoz, sőt kontextushoz kötöttek néhány olyan lírai életmű, mint Benjáminé, Zelk Zoltáné, sőt bizonyos darabjait tekintve akár az Illyésé is.”

Az érdeklődéssel, izgalommal olvasott oldalak közül mégiscsak a legizgalmasabb – szívesen ajánlanánk bármelyik hazai folyóiratunknak újraközlésre – a csíkszeredai középiskolai irodalomtanár, Csutak Judit tépelődéseit, a terjedelmes írást, mely „Ideológia – irodalom – irodalomtanítás” címmel jelent meg, s szerzőjének huzamos ideje gyűjtött, újra elővett gondolatait tartalmazza. A címbe foglalt összefüggések alapos tárgyalásával találkozunk az olvasó, mondhatni korántsem „ideologikus” válasszal, hanem az árnyalatokra figyelő alapossggal. Hiszen a probléma a mi „hazai” viszonyaink közt sem oldható meg sematikus gondolatfordulatokkal, de képzelhető, hogy „odaát”, ahol a „nem-politikai” szellemi eszközök relevanciája tagadhatatlanul vitathatatlan, nos, hogy e viszonyok közt

egy árnyalt, az európai szaktudományos tájékozódásba ágyazott válaszadási kísérlet mily igényes feladat. A NYIT-Társulat és a NYIT-lapok az irodalmi nevelés részletkérdéseiben, aprómunkálataiban is hasonló nyitottsággal tájékozik és tájékoztat. Gondos alaposággal szentelt oldalakat a tantárgyverseny (a mi szóhasználatunkban tanulmányi vetélkedő) szakmai kérdéseinek megvitatására. Az árnyalt elemzésben ezúttal is a szakmai értelemben (is) hangsúlyozott modernizáció és a veszélyeztetett kisebbségi lét problémáinak metszéspontján (szelídebben szólva: találkozási pontján) veti fel a vitakérdéseket.

Nem vitás, hogy az adott feltételek között a tantárgyverseny önmaga jelentősége fölé emelkedő „nemzetiségi ünneppé” vált, válik ma is. Ez azonban nem teheti megkerülhetővé egy irodalmi vetélkedő szabályai elé támasztott szakszerűségi, korszerűségi követelményeket – így összegezzük a vita tanulságait – újra csak magunk számára is megfontolásul. Hát – egyebek mellett – ezért örültünk annyira Túros tanár úr ajándékának, s ezért várjuk nem csupán szolidáris, hanem igenis önző figyelemmel, kíváncsisággal a legújabb számokat.

A Tankönyvesek Országos Szövetségének ajánlásai

A Tankönyvesek Országos Szövetsége 1993. január 22-én tartott közgyűlésének résztvevői a következő ajánlásokat teszik:

1. A tankönyvesek: tankönyvkiadók, tankönyvírók és mások máris igen sokat tettek a magyar tankönyvügy rendszerváltása érdekében, s a jövőben is szeretnék mindent megtenni a gazdag választékot kínáló tankönyvpiaci kiépítéséért.

Érdekeink megegyeznek az iskolák, a pedagógusok, a kormányzati szándékok érdekeivel és szándékaival, a Világbank feltételeivel, ezért sürgetjük a 2004/91. sz. kormányrendelet szándékainak, szellemének és gyakorlati követelményeinek, „betűjének” maradéktalan és haldéktalan valóra váltását.

2. Mindenekelőtt sürgetjük a Nemzeti Alaptanterv megszületését, bevezetését, hogy a további keret és helyi tantervkészítési, tankönyvírási és taneszközfejlesztési munkálatok alapillérekre épülhessenek, az új tankönyvek elkészítéséhez feltétlenül szükséges támpontok álljanak rendelkezésre.

3. Az átmenet az eddigieknél nagyobb mértékű finanszírozást igényel, ez belföldi és külföldi

(világbanki) forrásokból biztosítható. Üdvözljük a versenyztetés olyan formáit, mint a tankönyvírók vagy a kiadók pályázatát, szorgalmazzuk a még meglévő monopóliumok és kötöttségek oldását, felszámolását.

4. Javasoljuk és szorgalmazzuk nemzeti hagyományainknak és a civilizált világ normáinak egyaránt megfelelő, kiszámíthatóan működő, szakszerű és egyszersmind igazságos tankönyvjóváahagyási procedúra és annak működtetéséhez szükséges független, demokratikus szakmai bizottságok szervezését. Ebből aligha maradhat ki a tankönyvesek érdekképviselője: a Tankönyvesek Országos Szövetsége és alakulóban lévő Kamarája.

5. Mivel a legtöbb panasz a tankönyvterjesztésre van a pedagógusok és szülők körében, javasoljuk a terjesztés ügyének újbóli átgondolását – a tankönyv – listák kialakításától az utólagos vásárlás (pótlás) lehetőségéig.

Célszerűnek tűnik a jelenleg még meglévő (újratemelő) monopóliumok megszüntetése, az egészséges versenyztetés a terjesztésben is.

6. A tankönyvkiadók számára azt javasoljuk, hogy a diákok és tanáraik által „megszavazható” tankönyvi tetszéspont tényét tüntessék fel a díjazott könyvek következő kiadásán, s ha módjuk és lehetőségük van rá, az erkölcsi elismerést anyagival is egészítsék ki.

7. Mivel jelenleg a tankönyv talán az egyetlen szellemi-anyagi produktum termék, amelynek elméleti alapozása, kutatás-fejlesztése nem megoldott, javasoljuk, hogy a tankönyv állami ártámogatásából egy, de legalább fél százaléknyit fordítsunk tankönyvelméleti alapozás (kutatás-fejlesztési programok) később busásan visszatérülő finanszírozására.

A nagymarosi facsemeték

A Zöld Szív Ifjúsági Környezetvédő Egyesület újabb szép, fontos akcióval adott hírt magáról. A „Dunasaurusz” munkálatai során szárazon maradt partszakaszon kihajtott az élet, facsemeték bújtak ki a földből. A helyreállítás ugyan az élet újratemelésének a jelképe, ám e fiatal sarjakat veszélyezteti. A Zöld Szív aktivistái egy novemberi akciónapon kimentették az ártérről a sarjakat. Most azokat a vállalkozó személyeket és közösségeket keresik, melyek „örökbe fogadnának” egy-egy „árvát”, s kertjükben, udvarukban elültetnék a csemetét – jelképes emlékműveként a természet elleni merénylet következményeit helyrehozni igyekvő emberi magatartásnak. A pluralista demokrácia feltételei kö-

zepette működő alternatív gyermek- és ifjúságvédelmi mozgalom székhelye Pomáz, címe: Mátyás király u. 2. (Az Iskolakultúrában korábban Trencsényi Imre írása mutatta be a szervezetet.)

Sajtódíj

A Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma sajtódíjat alapított. A díjat olyan sajtóközlemény szerzője kapja, melyben magas színvonalon jelenik meg a gyermekek érdeke.

A Fórum egyeztető összejövele a díjat Kolozsvári Papp Lászlónak ítélte oda, az Élet és Irodalomban megjelent „Hát elment?” című filmkritikájáért. Mint emlékeztető, a szerző a Batman-jelenséget elemezte tárgyyszerűen, csipős kritikával, a jelenség mögötteseit is kutatva.

Múzeumpedagógust keresünk!

A szentendrei Ferenczy Múzeum felsőfokú végzettségű munkatársat keres múzeumpedagógusi munkakörbe.

A munkatárs feladata lenne a képzőművészeti gyűjteményekhez kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások kidolgozása és lebonyolítása, a már meglevő történeti, régészeti és néprajzi jellegű múzeumi órák megtartása a helyi és környékbeli iskolák diákjai részére, valamint tárlatvezetés valamennyi szentendrei gyűjteményben, elsősorban magyar nyelven. Az idegennyelvi ismereteket nyelvpótlékkal ismerjük el.

Előnyt élveznek azok, akik jártasak a különféle képzőművészeti technikákban s ezen ismereteiket is meg tudják osztani a diákcsoportokkal.

Fizetés a Közalkalmazotti Törvény besorolása alapján végzettség és munkában eltöltött idő szerint.

Karácsony Sándor – reprintben

Karácsony Sándor hűséges tanítványai, s ezek szorgos növendékei fontos vállalkozásba kezdtek. Pótolni az elmaradt nemzedékek információ-hiányát. Sorra jelennek meg az egykori Karácsony-könyvek.

A péceli Csökmei Kör a kiadója, az eredetileg 1938-ban az Exodusnál megjelent Magyar

nyelvtan társas-lélektani alapon című kötetnek, a modern kommunikációs nevelés (latens) alapművének.

A PSZM programiroda támogatásával Deme Tamás szerkesztésében megindított „Növekedvén nevelünk” elnevezésű sorozat nyitódarabja pedig „Az irodalmi nevelés” című kötet hasonló kiadása. Az 1941-ben első kiadásban megjelent munka újrakiadója a szegedi Szent Gellért Egyházi Kiadó.

Várakozással tekintünk az újabb kiadások elé. Az ajánlat írója legszívesebben talán legközelebb az „Ocsúdó magyarságot”, a szokásrendszer és pedagógia összefüggéseit taglaló kötetet vásárolná meg. Vagy a „Magyar békét”?

Integrált művészeti nevelés

(irodalom, ének-zene, rajz)

Már évek óta foglalkoztat bennünket az a probléma, hogy a művészeti tantárgyakban szerzett ismeretek – annak ellenére, hogy egy tőről fakadnak – a tanulóknál szétforgácsolódnak. Ez késztetett bennünket egy olyan program összeállítására, melynek lényege: széles látókörű, sokoldalú, alkotó, esztétikai értékekre érzékeny emberek nevelése. Célunk, hogy a 8. osztályból kikerülve a tanulók egy-egy kor művészetéről átfogó képet kapjanak, és a művészeti értékeket befogadó, kreatív személyiségekké váljanak.

Programunkat a Művelődési Minisztérium Közoktatásfejlesztési Alapjának pályázatára indítottuk el, és az irodalom, ének, rajz tárgyak keretén belül dolgoztuk ki.

A tárgyak integrált tanításához a jelenleg biztosított óraszámkeretet használjuk fel.

Az órarendet úgy alakítottuk, hogy a lehetőségekhez mérten heti 2 alkalommal az irodalom-, ének- és rajzórák egymást kövessék, láncszerűen épüljenek egymásra.

A történelem témaköreivel párhuzamosan ismerik meg a tanulók a művészeti ágakat, korszakokat: 5. osztályban a népművészet, ókor, 6. osztályban a középkor, a reneszánsz és a barokk, 7. osztályban pedig a klasszicizmus és romantika művészetét. Az egyes órák önmagukban is komplexek, érintenek társművészeti területeket. A művészeti órák füzérszerű felépítése azonban lehetővé teszi, hogy az egyes órákon a megadott terület domináljon, mégis összefüggésben lássák a tanulók az adott témát, korszakot.

Két dolgot tartunk kiemelkedően szem előtt:

a) a közvetlen tapasztalatok útján való megismerés gyakoriságát.

b) a helyi hagyományok, népszokások, nevezetességek megismerését.

Programunk első témaköre (5. osztályban):

„Örököse vagy őseid szellemi kincseinek, és rajtad a sor megőrizni őket.”

Ennek keretében a tanulók fél éven át ismerkednek a népművészet különböző ágaival.

A magyar nép művészetével tájégségenként foglalkozunk: a Dunántúlról indulunk, s Erdélyig jutunk. A diákok megismerik az egyes vidékek szokásait, meséit, mondáit, belekóstolnak dalaikba, táncaikba.

Minden gyerek megtanul furulyán játszani, próbálkoznak agyagozással, bábkészítéssel, fafaragással, felüldülésképpen ismerkednek a néptánc titkaival is.

Kiemelt helyen szerepel megyénk, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye népművészete, ezért:

- felkeressük a megye nevezetes helyeit,
- ellátogatunk a sóstói Múzeumfaluba,
- táncházba,
- népművészeti kiállításra,
- betlehemes játékkal járjuk végig a falut karácsonykor.

A néptánc művészeti programunkon túl már alsóban is megjelenik.

A 3. osztályosok órarendi óra keretében tanulnak néptáncot ettől a tanévtől (8. osztályos korukig).

Az integráció eddigi tapasztalatai szerint a tanulók szívesen együttműködnek velünk, érdeklődők, nyitottak.

Elkészült a program általunk összeállított tanmenete, melyet alternatív lehetőségként javasolunk a művészeti tárgyakat oktató pedagógusoknak.

A kiadvány címe: Integrált művészeti nevelés 5-6. o. (80,- Ft) Integrált művészeti nevelés 7. o. (80,- Ft) (Fejlesztő füzetek sorozat)

Megrendelhető a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézettől (4400 Nyíregyháza, Búza u. 5.)

GÁLNÉ MOLNÁR KLÁRA
CSÜRI ISTVÁNNÉ
PORKOLÁB MARGIT

Rakó József: A szabadságharc gyermekhősei

Évtizedek óta foglalkoztatja az érdeklődő utókor fantáziáját az 1848/49-es szabadságharcban részt vevő „kisdobosok” kérdése.

Versek, dalok, szobrok őrzik emléküket – csak eddig egy konkrét ilyen hős fiú nevét sem ismertük...

Ennek a történelmi rejtélynek járt utána Rakó József, és hosszú évek kitartó kutatómunkájával most elének sorakoztatja a szabadságharc valóságos gyermekhőseit.

Az indítékot talán Karsa Ferenc 48-as honvédtiszt elveszettnek hitt kézírásos hadinaplójának bravúros felkutatása adta: ebben ugyanis több gyermekkorú honvéd hőstetteiről olvashatunk. Ezt követték a levéltári kutatások, amelyek eredményeként újabb ifjú hősök léptek elő a történelem ködéből.

Ezek a tizenéves fiúk felderítőként, futárnyargoncként, és igen sokan tüzerként küzdöttek végig a szabadságharcot. Legtöbbjük életét adta a Hazáért: emléküket néhány éve kopjafák őrzik Sátoraljaújhelyen, Mádton, Nagykinizsen, Ácson, Tápióbicskén... Mások szerencsésen túléltek a harcokat, híres emberek lettek, mint pl. Than Károly, Herman Ottó, vagy falujukban tisztos öregkort értek meg, és ma is tisztelettel emlegetik őket.

Az izgalmas harcok leírásán kívül van ennek a könyvnek egy másik vonulata is: bemutatja, hogyan őrzi a hagyományőrző szövetség ezeknek a gyermekhősöknek az emlékét. Erről a leghivatottabb ember szól, hiszen a szerző alapítója és elnöke ennek az 1989-ben létrehozott nemzeti gyermekszövetségnek.

Enélkül ugyanis holt anyag maradna ez a kutatási eredmény is, vagy legföljebb értékes történetész csemege lenne az érdeklődőknek. A felfedezett emlékek őrzésével azonban hasznosítható az ifjúság hazafias nevelésében. Hiszen a mai hagyományőrző gyerekek érthetően közel érzik magukhoz azokat az egykori tizenéveseket, akiknek a bokáját verte a hosszú puska... Az ő nyomukba erednek a mai vörössipkás expedíciók, Kossuth-túrák és egyéb kirándulások, örökségkutató utak során. Az ő tetteikkel ismerkednek meg, ezeket játsszák el ismét, átélve ezzel az egykori eseményeket, azonosulva a hős elődök elszántságával...

A könyv nagy értéke az egyes gyermekhősök izgalmas történeteinek ismertetésén túl ennek a hagyományőrzésnek a bemutatása, amelyet kifejező rajzok, fotók tesznek még életszerűbbé.

Ezeket az értékeit ismerte fel a Magyar Honvédség is, ezért vállalkozott a kiadására, hiszen a „kiskatonáknak” is hasznos, szórakoztató olvasmány lesz ez a könyv.

Ugyanígy jó szívvel ajánljuk pedagógus kollégáink könyvespolcára és tanóráikra, hiszen misztifikálás nélkül hozhatjuk gyerekközelségbe történelmünk egyik legszebb időszakát.

A könyv a Hagyományörző Szövetségnél szerezhető be:

1032 Budapest, San Marco u. 81.

„...ha az én szívem fáj,
fájjon a tied is”

– Vass Lajos emlékére

Sok okom lenne Vass Lajost gyászolni. Gyermekkorom közvetlen közelségében telt el - szomszédok voltunk. Sok jó szót hallottam, tanultam tőle – a játszani átkéredzkedett kisgyerekek. A húsvéti locsolások legszebb hímes tojásait mindig az ő családja nőtagjaitól kaptam. Mindez magánügy.

A zenész szakma ügye a karnagy, a zeneszerző életpályájának méltatása. Az én szakmámat – a pedagógusét – illető bánat, az én szakmámat ért veszteség, a hiány, az, hogy távozásával elvesztett az utolsó „össznépi” énektanár. Aki – a magyar népdal vert, vagy vertnek hitt helyzetében – immár vagy húsz éve népdalra tanította az országot.

– Félegyházi utca ligetős, ligetős... – dúdolta, fűtülte az ország, fűtültem, dúdoltam magam is. Utoljára még – egy felvillanás erejéig – közös kulturális nyelvünk lehetett.

Vass Lajos kissé előrehajolva ott állt a kamerák előtt, csendes, kissé gyors szavakkal tanított, majd énekre szólított. A televízió jóvoltából képes volt várost és falut, öreget és fiatalot, doktort és takarítónőt közös dalra tanítani.

„Páva bácsi” – így nevezték a műsor címe után – kedvesen boltban is villamoson, amikor másnap reggelre szóló beszédtemává tudta tenni a népdalt. Kedves dalait. Dalainkat.

TL

Humánökológus-képzés

A képzés célja: olyan integrált természettudományi, társadalomtudományi és antropológiai ismeretek közvetítése, amelyek a gazdasági haszon mellett, azzal egyenrangú önértékként kezelik a geoszféra-bioszféra folyamatait, az emberi biológikumot, a személyiség egészét, a kulturális örökséget. Ezen integrált ismeretek alapjai a közoktatásban a globális nevelésnek (ezen belül a komplex környezeti nevelésnek). Az élet különböző területein tevékenykedőknek segítséget nyújtanak abban, hogy a döntéshozatal folyamatában a kör-

nyezetvédelem, a természet helyreállítása, megőrzése és az embervédelem szempontjai érvényesüljenek.

A részvétel feltétele: egyetemi végzettség.

Képzési idő: négy félév

Időütemezés: tanárok részére: heti egy nap elfoglaltság.

nem tanárok részére: havonta egy hét.

Várható tandíj: 15000,- Ft/félév.

A képzés tematikája:

Első év

Az emberiség globális problémái

Humánökológia

Alapvető földtani folyamatok

A bioszféra szerkezete és folyamatai

Biológiai-kulturális koevolúció

Az emberi tevékenység és a földkéreg kapcsolata (bányászat, hulladékkezelés)

A víz, a levegő, a talaj minősége, szennyezése, védelme. Számítástechnikai alapismeretek. Forrásfeldolgozás

Második év

Döntés és kockázat, humánökológia hatásvizsgálati módszerek

Humán populációk (biológiai, demográfiai kérdések)

Antropológiai ismeretek a humánökológiában

Környezetegészségügy

Agrárrendszerek, ipar és környezet, hulladékgazdálkodás

Települési környezet

Környezetvédelmi jog, környezetpolitika

Környezeti nevelés

A képzés végén a hallgatók szakdolgozatot írnak. Sikeres államvizsga után humánökológus oklevelet kapnak.

Jelentkezni jelentkezési lappal lehet, amely az ELTE TTK Továbbképzési Csoportjánál kapható: 1088 Budapest, Rákóczi út 5. l.e. 132. Telefon: 2669-833/279.

Átutalási postautalványon 200,- Ft felvételi költségterítést kell fizetni.

A jelentkezési laphoz csatolni kell:

– a felvételi feltétel teljesítését igazoló eredeti okiratokat,

– szakmai önéletrajzot,

– erkölcsi bizonyítványt azoknak kell csatolni, akiknek jelenlegi munkaköréhez ez nem előírás,

– a befizetést igazoló csekket, 2 db. B/5 méretű, saját névre megcímezett borítékot.

– a felvételi kérelmet a Kar május 15-ig fogadja el.

A posztgraduális képzés előadásainak és gyakorlatainak anyagát „HUMÁNÖKOLÓGIA” sorozat címén megjelentetjük. A sorozat kötete-

inek egy része a természet helyreállítása, megőrzése, a környezetvédelem, az embervédelem alapelveit körvonalazza. Ehhez szorosan kapcsolódik a humánökológia tárgyköréhez tartozó kérdéseket taglaló kötetek, ill. a számítástechnika és a forrásfeldolgozás alapjait vázoló munkák.

Humánökológiai sorozat 1992-ben megjelent kötetei:

Juhász-Nagy Pál – Zsolnai László: Az ökológia reménytelen reménye.

Nánási Irén: A humánökológia mint transzdiszciplína.

Bernek Ágnes – Sárfalvi Béla: A fejlődő országok népességének élelmezési helyzete. A világ népességének növekedése.

Sárközy Péter: Agrárrendszerek

Hablicsek László: Népességfejlődés Magyarországon és Európában

Megjelenés alatt:

Bándi Gyula – Irk Ferenc: Környezetvédelmi jog 1993-ban megjelenő kötetek:

Ráday Mihály: Ember az épített környezetben

Dura Gyula – Molnár Jenő – Pintér Alán – Sohár Pálné – Rudnai Péter – Bárdos György: Környezetegészségügy

Orsovai Imre: Környezetföldtan

Nánási Irén – H. Nagy Anna: Antropológiai ismeretek a humánökológiában

Kordos László – Mika János: Alapvető földtani objektumok és folyamatok. Globális klímaváltozások és magyarországi hatásuk.

Vida Gábor: A bioszféra evolúciója

Szabó Mária – Kalapos Tibor: Életközösségek szerveződése, folyamatai és az ökológiai rendszer.

Kiss Ádám: Energia és környezet

Szebényi Imre: Ipar és környezet

Várallyay György – Molnár Endre – Papp Sándor: Talajvédelem

Borossay József: Levegőkémia

Barkács Katalin – Csanády Mihály – Kollár György: Vízvédelem

Klighammer István: Magyarország vízkészletei

Enyedy György – Papp Sándor: Települési környezet

Déri Andrea: Környezeti nevelés

Felkai László: *A budapesti zsidó fiú- és leánygimnázium története*

1992 őszén jelent meg ez a majd 200 oldalas kötet, amely mind a zsidó, mind a magyar kultúrtörténet egyik fehér foltját igyekszik eltüntetni

és hiánytpótló tartalmával a két egygyéolvadt művelődési folyamatot megismertetni.

Előszavában olvashatjuk a könyv keletkezésének okait. Ezek: az iskola jelentős és gazdag múltjának feltárása a 75. év alkalmából és a zsidó középiskolákban folyó oktatómunka bemutatása. Célja pedig, hogy erősítse a volt, a jelenlegi, és a jövőbeni növendékeknek a régi iskolához, az ott kapott tanítások szelleméhez való kötődését és az összetartozás érzését, hogy ezen keresztül még inkább kötelességüknek érezzék a nagy hagyományú iskolához méltó öntudatos zsidó magatartást.

A könyv 6 fejezete kronológikus sorrendben ismerteti az iskola belső és külső életét.

Az I. fejezetben a zsidó középiskolák keletkezésének előzményeit olvashatjuk. A történelmi visszpillantás a XIX. sz. második felében található gyökerekig nyúl vissza és rámutat mind az asszimilációtól, mind a szegregációtól és az antiszemitizmustól félők aggályaira, a nagy elődök: Eötvös József, Wahrman Mór, Kármán Mór, Goldzieher Ignác, Munkácsi Bernát terveire, az iskola megteremtése érdekében vívott küzdelmeire, míg az első világháborús idők erős antiszemita hullámai közepette megnyílt előbb a fiú-, majd a leánygimnázium első osztálya.

A II. fejezet a két gimnázium első évtizedéről szól: leírja az iskola előbb ideiglenes, majd félig kész otthonait, berendezkedését, a bővülő, a maga idejében a legkorszerűbben felszerelt új épületet. Megismerhetjük az első vezetőket és tanárokat, az első rendeleteket. Érdekes, hogy a minisztériumi szabályzat kiköti, hogy a tanítás szombati napokon, a zsidó vallási ünnepeken és a nemzeti ünnepeken szünetel és felvehető a héber nyelv és irodalom tanulása. E fejezet – és minden további is – ismerteti a mindenkori hatósági és hivatalos kapcsolatokat, látogatásokat, az oktatás tartalmát és módszereit, felsorolja a korban használt világi és vallásos tanácskönyveket, a bemutatott filmeket, előadásokat, ünnepélyeket. A nevelési feladatok között kiemeli „a cselekedetekben megnyilvánuló hazafias szellemű, és hitére, hagyományaira büszke, megalkudni nem tudó zsidó lelkület” kialakítását. Ezt szolgálta nemcsak a magyar nyelv- és irodalom, hanem szinte minden tárgy tanítása. A nevelést ugyanakkor áthatotta egy harmadik törekvés: „hogy a tanulókkal elsajátíttassák a haladást képviselő korszerű európai, polgári műveltséget, a humanista értékek megbecsülését és követését”. E három cél természetesen etikai normákat is tartalmazott. Mindezeket a tanárok szeretetteljes magatartása és személyes példaadása is tükrözte. Ugyancsak ezt szolgálták a nemzeti és zsidó ünnepek méltó módon

megrendezett ünnepélyei. A fejezeteket az oktatást segítő eszközök, szertárak, könyvtárak, kirándulások, a diákélet fórumainak (önképzőkörök, sportkörök, szellemi vetélkedők, tanulmányi versenyek és ezek eredményeinek), az iskola szociális tevékenységének, valamint az iskola és a család kapcsolatának ismertetése, a tanárok felsorolása, a tanulók létszámának alakulása, teljesítményük számbavétele és továbbtanulásuk története egészíti ki.

A III. fejezet 1929-39-ig kíséri figyelemmel az iskola életét – ugyancsak a fenti szempontok szerint. Elkészül – nemcsak az ország, hanem szinte Közép-Európa egyik legmodernebb épülete – az Abonyi utcai iskola-komplexum. Szomorú újdonságként megjelenik – mint a háború előszele – a légtalmi- és levanteoktatás. A zsidótörvények kényszerítő hatására megalakulnak a zsidó ipari szakközépiskolák. Statisztikai összehasonlításból tudjuk meg, hogy a tanulók teljesítménye összehasonlítva más középiskolák eredményeivel – a zsidó gimnazisták tanulmányi eredménye az átlagosnál magasabb ezekben az években. A gimnáziumok történetének gondos krónikása megállapítja, hogy ez az évtized a gimnáziumok fénykora.

A IV. fejezet a háborús évek tragikus története, 1939-44-ig. A zsidótörvények az antiszemita-fasiszta megnyilvánulások, a fenyegetettség következtében csökkent a tanulólétszám, szűkültek a beszerzési, mozgási lehetőségek, végül 1944 március 19. után már csak néhány diák jelent meg és március 31-én megszűnt a tanítás. Tanulók, tanárok megrázó személyes élményei teszik meggyőzővé a korrajzot. A nyilas hatalomátvétel után honvédkórház, majd a Vöröskereszt védett háza lett a patinás épület, a tanárok, diákok egy részét munkaszolgálatba, koncentrációs táborokba hurcolták, mások védett házakban, gettóban, vagy illegalitásban kerestek menedéket. Természetes változás volt tehát, hogy a hazafias nevelés formálissá vált, viszont nagyobb jelentősége lett a zsidósághoz tartozás vállalásának.

Az V. fejezet témája az 1945-48-ig terjedő időszak. 1945. március 12-én kezdődött el a halálból-pusztulásból megmaradt árva, félárva, családnélküli, testileg-lelkileg tönkretett fiatalok tanítása – az Abonyi utcai iskola elvesztése után, ahol ekkor orosz katonai kórház volt – a Röck Szilárd utcai rabbiképző intézet néhány termében, osztozva másik öt iskolával. Az iszonyat éveiben megtizedelt zsidóság maradékának egy része kivándorolt, akik maradtak, azok

egy része – a lehetőséggel élve – állami iskolába vitte gyermekeit. Így a háború előtti 11 osztályos gimnázium 4 osztállyal indult, a tanulólétszám a felére csökkent. Az oktatásban és nevelésben érvényesültek az új államrendszerrel járó világnézeti szempontok és gyakran szembe került egymással a két féle nevelési feladat. Sokan a baloldali eszméket, mások a cionizmust pártolták. A könyv részletesen elemzi az okokat és a következményeket, pontos, az egész társadalom átalakulására és változásaira jellemző korrajzot ad, miközben az iskolai életet vázolja.

A VI. fejezet áttekinti az 1948-91-ig terjedő idő eseményeit, az 50-es évek rohamosan hanyatló, majd a 80-as évektől lassan felfelé ívelő iskolatörténet időszakát. Az államosítással leválasztották az ipari tagozatokat, elvették az épületeket, 56 után megindult a tömeges kivándorlás, végül a létszámcsökkenés miatt a két iskola egyesült. Az ötnapos munkahét, a tanári fluktuáció, a mindenkori ideológiai-politikai változások „vegyes” hatása, az egyre romló anyagi viszonyok a mélypontra süllyesztették az iskolát. A korszak jelentős eseményei az 1965-ben tartott ünnepély, amelyen az iskola felvette Anna Frank nevét, valamint 50. és a 70. jubileum megünneplése. Az iskola felügyeleti hatóságainak és vezetése erőfeszítéseinek köszönhető, hogy az 1956-ban mindössze 20 (húsz!) fős iskola olyan tanintézeté fejlődött, amelyben a teljes 4 osztályon kívül egy újabb első osztályt is meg kellett indítani.

A könyv minden fejezete nagy tisztelettel és őszinte hálával emlékezik meg a mindenkori igazgatókról, tanárokról, kegyelettel az elhunytakról. A tanulók közül pedig büszkén emeli ki azokat, akik akár a hazai, akár a külföldi közéletben tudományos, művészi, vagy pedagógiai munkásságukkal dicsőséget szereztek mind az alma maternak, mind a zsidóságnak, mind szülőhazájuknak.

A könyvben összegyűjtött rengeteg adat hiteles, pontos és a további kutatás forrásául szolgálhat. Minden sorát áthatja a törekvés, hogy megörökítse a zsidó iskolákban folyó magas színvonalú oktatómunkát és igazolja, hogy nem véletlenül sorolták e tanintézetet az ország legjobbjai közé. Az ilyen és ehhez hasonló dokumentumok eredményezhetik a zsidóság megismerését és megbecsülését.

A könyvet az Anna Frank Gimnázium igazgatósága jelentette meg 1992-ben.

SOLTÉSZ ELEKNÉ